

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד
ר'
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

האשה
החשובה הודפת
צדקה וחסד
מרת
רודה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א • לע"נ הר"ד מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

גליון מס' 1018

מסכת מנחות ק"ז - חולין ד' • מכשירין ג', ח' - ד', ה'

בס"ד, י"ז כסלו תשע"ט

השבוע בגליון

- מי ראוי לשמש כשוחט
- שלשת שלבי השחיטה
- בדיקת הסכין
- בדיקת הריאה

- לכל יידח ממנו נדח - כהנים מומרים בנשיאת כפיים
- אי אפשר לכפור בדבר שאינו קיים בתודעה
- כל העוסק בתורת חטאת, כאילו הקריב חטאת
- מסכת חולין - הכל שוחטין

דבר העורך

כחן של מלים

חברים יקרים ב"מאורות הדף היומי", שלום.
לפני זמן מה שוחחתי עם ידיד טוב, ניסיתי להסביר לו את חשיבות הלימוד ואת הכח הסגולי העצום שיש לכל מילה שיהודי מוציא מפיו.
לאחר זמן מה הזדמנה לידי התמונה הזו, הראתי לו אותה והוא הפטיר: תמונה אחת שווה יותר מאלף מילים. אני שולח גם לכם את התמונה הזו, תמונה של מצבה מבית הקברות בפתח תקווה.

הערת המערכת: טשטשונו את שמו של הנפטר, כדי להננוע מפגיעה בכבודו.

פ"ג

הנפטר הראשון בבהק הזה
איש ישר ב"ר אורין הישיש
מפינסק
איש גלמוד שעלה לארץ

דף קט/א הכהנים ששמשו בבית חוניו

לכל יידח ממנו נדח - כהנים מומרים בנשיאת כפיים

תקופת ההשכלה אשר הורידה לשאול תחתית צעירים רבים מבני עמנו, היוותה כר פורה לשאלות הלכתיות שונות שהתעוררו והתגברו בעקבות המצב. במאמר זה נעסוק בכהן הראוי לישא את כפיו על הדוכן, ואגב כך, ניווכח בחרדתם של גדולי הדורות לכל ידח ממנו נידח.

נפתח במשנתנו: "הכהנים ששמשו בבית חוניו לא ישמשו במקדש שבירושלים, ואין צריך לומר לדבר אחר". כלומר, כהן שעבד בבית המקדש שהקים הכהן 'חוניו' במצרים [ראה בגמרא את השתלשלות המקרה], אינו רשאי לעבוד בבית המקדש, וקל וחומר שכהן שעבד בבית עבודה זרה, אינו רשאי לעבוד בבית המקדש (רש"י ד"ה 'ואין צריך לומר' ורמב"ם הל' ביאת המקדש פ"ט הל' י"ג).

הכל מסכימים, כי האיסור שהוטל על הכהן המומר לשמש בבית המקדש, אינו פג עם חזרתו בתשובה שלימה, כפי שמציין ה"בית יוסף" (או"ח סימן קכ"ח), כי ממשנתנו משמע כן, שהרי היא סותרת ואומרת שכהן זה אינו רשאי לעבוד במקדש, ללא הדגשה כי אם יחזור בתשובה, ישתנה דינו.

אלא, שנחלקו הראשונים, אם שאר דיני הכהונה, מלבד העבודה במקדש, בטלים ממנו, וכגון, שאינו רשאי לעלות לדוכן, וכמו כן שאין חובה לכבדו ראשון בעליה לתורה. הרמב"ם (הל' תפילה ונשיאת כפים פרק ט"ו הל' ג') פוסק מפורשות: "וכהן שעבד כוכבים בין באונס בין בשגגה אף על פי שעשה תשובה אינו נושא את כפיו לעולם... וכן כהן שהמיר לעכו"ם אף על פי שחזר בו אינו נושא את כפיו לעולם". בעלי התוספות (ד"ה "לא ישמשו") מביאים בשם ספר הזהיר, כי כהן שהמיר את דתו הרי הוא מחלל את קדושתו וזו אינה חוזרת למעלתה כבראשונה משחזר בתשובה, ולפיכך, אינו נושא את כפיו לעולם [מובן מאילו, כי איסורי הכהונה, להטמא למתים ולשאת גרושה, אינם פוקעים ממנו].

כנגדם, סוברים חבר ראשונים, המובאים בטור ובבית יוסף, בהם רש"י (ש"ת סימן ק"ע, הובא בתוס' בסוגיותנו), כי כהן שהמיר את דתו וחזר בתשובה, נושא את כפיו. רש"י מוצא סימוכין לשיטתו במשנתנו האומרת שכהנים אלה לא ישמשו במקדש בירושלים, הרי שלא נדחו משאר תפקידי הכהונה. כמו כן, משנתנו מגדירה כהנים אלו שחזרו בתשובה, כ"בעלי מומים", וכידוע, כהן בעל מום רשאי לישא את כפיו, אלא אם כן הוטל מום בידיו. לפיכך, אין כל עילה למנוע מן המומרים ששבו בתשובה לישא את כפיהם.

נמצאת אתה מרפה ידיהם של בעלי תשובה: רבינו גרשום מאור הגולה (ש"ת סימן ד'), מחזק דברים אלו בטענה, כי אם נמנע מכהנים מומרים לעלות לדוכן "נמצאת אתה מרפה ידיהם של בעלי תשובה. ולא נכון לעשות כן", כמבואר בגמרא (סנהדרין קג/א).

לעילוי נשמת

ר' **יעקב מנחם אדורם** ז"ל ב"ר בן-ציון וגייטל פרידמן הי"ד

נלב"ע כ"א בכסלו תשס"ג **תנצב"ה**

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

נר ה'
נשמת
אדם

זעילוי נשמת

הר"ר **משה אהרן וינרוט** ז"ל
ב"ר מרדכי אליעזר ז"ל
נלב"ע שב"ק' בכסלו תשע"א

תנצב"ה

הונצח ע"י משפחתו שיחיו

זעילוי נשמת

הרה"ח ר' **מאיר ברסלויער** ז"ל
בן הרב מנחם מנדל זצ"ל נלב"ע י"ט בכסלו תשמ"ד
וזוגתו מרת **בלומה רבקה** ע"ה
בת הר"ר מנחם ראובן ז"ל נלב"ע י"ז בכסלו תשנ"ח

תנצב"ה

הונצחו ע"י בנם ידידנו הר"ר **חיים דוד ברסלויער** ומשפחתו שיחיו - רמת גן

זעילוי נשמת

הר"ר **פנחס יוסף איצקוביץ** ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל
נלב"ע ט"ז בכסלו תשנ"ט

תנצב"ה

המהר"ם מרוטנבורג (הובא בבית יוסף) מציע מעין פשרה. כהן זה, הוא אומר, אין לדרבנו לעלות לדוכן, אך אם עלה, אין מוחים בו (ע"ע בהגהות מימוניות הל' תפילה פרק ט"ו ס"ק ג').

להלכה, ה"בית יוסף" וה"ח מצדדים לסמוך על רוב הראשונים, ובפרט שיש לפתוח פתח לבעלי תשובה. ה"שולחן ערוך" (שם סעיף ל"ז) פוסק: "מומר לעבודת אלילים לא ישא את כפיו ויש אומרים שאם עשה תשובה, נושא כפיו (וכן עיקר)". בעל ה"כף החיים" (אות ר"ט) כותב, כי למרות שעל פי כללי הפסיקה ב"שולחן ערוך", כאשר הוא פוסק הלכה מסוימת, ולאחריה הוא מביא יש אומרים שחולקים על כך, אין כוונתו להורות כיש אומרים, אלא לציין את שיטתם בלבד, אף על פי כן מקובלנו, שבשעת הדחק יש לסמוך גם על מה שכתב בשם "יש אומרים", והלכה זו נחשבת כשעת הדחק כדי שלא תנעל דלת בפני בעלי תשובה! הגאון רבי חיים עוזר גראדווינסקי זצ"ל ועוד רבים מגדולי ישראל, התבקשו להביע את דעתם כיצד לנהוג בכהנים שאף על פי שלא המירו את דתם, עלולים להכלל בהגדרת "מומר", עקב הפרה בוטה של מצוות התורה בפרהסיא, באופן הנחשב כמרידה במלכות בורא העולם [כדברי רש"י, חולין ה/א ד"ה "אלא", "חמירא ליה שבת כעבודת כוכבים, דהעובד העבודת כוכבים כופר בקב"ה והמחלל שבת כופר במעשיו ומעיד שקר שלא שבת הקב"ה במעשה בראשית"].

אי אפשר לכפור בדבר שאינו קיים בתודעה: רבי חיים עוזר זצ"ל (שו"ת "אחיעזר" ח"ד סימן ג) קבע, כי בימינו, רוב הסרים מדרך התורה הרי הם "תינוקות שנשבו", תוך שהוא מסתמך על דבריו של בעל ה"בנין ציון" (שו"ת, החדשות, תשרי כ"ג) המתאר את היהודים המתפללים בבית הכנסת, מקדשים את השבת ואחר כך מחללים אותה. יהודים אלו אינם כופרים במלכות ה', אלא לא זכו מעולם להגיע להכרה עמוקה על תפקידם בעולמנו, ומשכך, כמובן שאינם יכולים לכפור בדבר שאינם מודעים לו [ועיי' שם טעם נוסף]. הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל (שו"ת "אגרות משה" או"ח ח"א סימן ל"ג, עין שם) המליץ לנהוג במקרים מעין אלו, באופן זהה לשיטתו של המהר"ם מרוטנבורג הנזכרת לעיל.

דף ק"א כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת

כל העוסק בתורת חטאת, כאילו הקריב חטאת

עם סיום מסכת מנחות מלמדנו הגמרא: "אמר רבי יצחק... כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם". כתב הטור (או"ח סימן א), כי טוב לומר את פרשת הקרבנות בכל יום, ולאחר אמירת פסוקי הקרבן, יש לומר "יהי רצון" שתתקבל אמירת הפסוקים כאילו הוקרב אותו קרבן [ראה בהרחבה במסכת זבחים מאמר "ההקבלה בין אמירת "קרבנות" להקרבת קרבנות"].

כפרה לפי שעה: מסוגיות רבות בתלמוד עולה, כי גם מי שאמר בכוונה את פרשיות הקרבנות, לא נפטר בכך מחובת קרבנותיו, ולעיתים לבוא, כשיבנה בית המקדש במהרה בימינו, עליו להקריבם. אמירת פסוקי הקרבנות, היא כפרה לפי שעה, איפוא, "כאילו הקריב", ובוודאי שאינו נפטר ממה שחייבת התורה הקדושה (שו"ת "הר צבי", או"ח סימן א, "בני יששכר" מאמרי ראש חודש מאמר ב' אות ח, שו"ת "תורה שלמה" סימן ק"כ, וע"ע "כמוצא שלל רב", פרשת צו).

בהקשר לכך, נציין שתי פרפראות נאות שיש בהם כדי להרחיב את הדעת, לרגל סיום מסכת מנחות, העוסקות בדבריו המפורסמים של רבי ישמעאל בן אלישע, שבשבת אחת אירע שהטה את הנר בשוגג והוא רשם בפנקסו: "אני ישמעאל בן אלישע קריתי והטיתי נר בשבת, לכשיבנה בית המקדש אביא חטאת שמנה" (שבת י"ב/ב). מדוע הוא לא הסתפק בקריאת פרשת חטאת שבתורה? **אמירת הקרבנות חסרה את מעלת אכילת הכהנים:** בעל ה"ישועות יעקב" (או"ח סימן א) כתב בשם קדמונים, כי מאחר שכפרת החטאת נעשית גם על ידי אכילת הכהנים - "כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים" (פסחים נ"ט/ב) - הרי שבאמירת פסוקי החטאת אין משיגים את אותה מעלה שבהקרבת קרבן זה. זו גם הסיבה, הוא מוסיף, שרבי ישמעאל התנדב "חטאת שמנה", כדי להדגיש את העדר האפשרות להשלים את חלקם של הכהנים באמירת פסוקים.

באמירת פסוקי הקרבנות, אין משיגים את מעלת הקרבן המהודר: רבי יצחק שבדרון, בנו של המהרש"ם, מיישב שאלה זו באופן הבא (בהקדמה לשו"ת המהרש"ם ח"ב אות ל"ב). כבר הבאנו מספר פעמים את ההלכה שכתב הרמב"ם (הל' איסורי מזבח פ"א הל' א'): "מצות עשה להיות כל הקרבנות תמימין ומובחרין שנאמר תמים יהיה לרצון זו מצות עשה". מעתה, ברור מאלינו, כי למרות שאמירת פסוקי הקרבנות נחשבת כהקרבת הקרבנות, אך לעולם לא ניתן להגיע על ידי האמירה למעלת קיום המצווה בהידור בהקרבת קרבן גדול ושמן... זהו שאמר רבי ישמעאל "אביא חטאת שמנה". עם זאת, ניתן למצוא מעלות באמירת פסוקי הקרבנות על פני הקרבנות. האחת: אדם שמסתפק אם עבר עבירה בשוגג, אינו רשאי להביא קרבן מחמת הספק, אך אדם זה רשאי לומר את פסוקי הקרבנות קרבן החטאת והדבר נחשב לו לכפרה! (שו"ת "הר צבי" שם, עין שם שהוכיח כן מן הטור).

באמירת הקרבנות יש כדי להקל על עוונות שבמזיד: את המעלה השניה מחדש הגה"ק בעל ה"בני יששכר" מדינוב זיע"א, (בהקדמת ספרו "דרך פיקודיך", הקדמה ה' אות ח), שאמירת סדר הקרבנות יש בה כדי להועיל גם על עוונות שבמזיד! זאת, על פי מה שאמרו חז"ל (תענית כז/א ועוד), שאמר אברהם אבינו: "רבנו של עולם... בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם. אמר לו כבר תקנתי להם

יחד עם בני עירו שהתישבו במושבתנו והתבטא כעשרה ימים לפני פטירתו בהיותו בריא ושלם ואמר שהיה לא היה מתנגד להיות הראשון בב"ה קה"ה ונלב"ע ביום י"ט תשרי תרמ"ט תנצבה

אני חושב, שיש חשיבות בפרסום התמונה הזו. אתם מדברנים כל העת ללמוד תורה. הנה דוגמא מה רב כוחן של מילים. ברית כרותה לשפתים. לאחר שמתבוננים במצבה הזו ומבינים את הערך הסגולי העצום של המילים שהאדם מוציא מפיו, אפשר רק לנסות לשער, מה רבה זכותו של יהודי שבכל יום לומד תורה בפיו, מה רבים הם המשפטים הנצברים לזכותו לעולם הבא.

שיהיה לכם הרבה הצלחה. נ.ו.

ומעניין לעניין באותו עניין. **אחד** מבניו של הרב דוד דב טיריהווי זצ"ל שמע ממנו מעשה מעניין ביותר, על כוחן של מילים, שאינן חוזרות ריקם. אביו היה יליד וינא. הוא ספג את כל תלאתיה של מלחמת העולם השנייה, בה איבד את הוריו, אחיו, אשתו ובנו. ליל סדר אחד הוא ערך בגיטו, בליל הסדר שלאחריו הוא שהה במחנה עבודה, את ליל הסדר השלישי הוא ערך ליד המשרפות, ואת ליל הסדר הרביעי הוא ערך פעמיים, יום אחר יום, על עץ גבוה במעבה היער. אבל זה כבר סיפור אחר. **עד** סוף ימיו היה משתוקק ללמוד תורה. בנו מספר כי הוא זכה ללמוד את הש"ס שתי פעמים מחצה באמצעות "קול הדף", ופעמים רבות היה לומד את הדף שלש וארבע פעמים באותו יום.

ומכאן לסיפורנו - סיפורו של הרב דוד דב אייזיק ז"ל: **בכל** חג סוכות היינו נוהגים, אני וחברי הילדים, להיכנס לסוכתו של שכנו, יהודי בשם "ברסלואר", שהיה חוזר ושונה בכל שנה את המעשה שאירע עמו. **השכן** ברסלואר היה עוזר למלמד בבחורות בעיר בראדי, ומידי פעם היה מסייע בעבודות המטבח לרבנית קלוגר ע"ה, אשת הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל, שנטר בשנת ה'תר"ט, וכיהן כרבה של בראד במשך כחמישים שנה.

נערב שבת אחד אי אפשר היה להשיג דגים בכל העיר. בידעו את הקפדתו של הרב לאכול דגים בשבת קודש, הוא טרח ונדד בין הכפרים הסמוכים, ולבסוף עלה בידו לרכוש דגים. בליל שבת קודש, כאשר הגישו את הדגים לשולחן, נודע הדבר לגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל, והוא בירכו: "זאלסט לייבען הונדרעט יאר" - שתחיה מאה שנה.

לאחר תקופה נודד בחוור ברסלואר, שהצדיק הקדוש ר' מאירל מפרימישלאן מבקר בסביבות בראדי. הוא השתוקק לראות את פניו, ומחמת עניונו הוא הלך רגלי למקום שהותו, המתין יומיים עד שעלה בידו להכנס, והנה, אך פתח את הדלת, הביט בו ר' מאירל ואמר לו "זאג נאר דער בראדר רב, האט דיר צי גזעט הונדערט יאר, מאירל איז מסכים" - תגיד לי, הרב של בראד הבטיח לך מאה שנה? מאירל מסכים. והבחור התעלף מהתרגשות.

כך מיד שנה הוא היה חוזר על סיפורו בחג הסוכות, ולאחר שנים ארוכות, כאשר מיוזעו היה שיש מופלג, הילך עדיין בכוחות עצמו בבריאות ובצלילות. מול הבית שלנו היה מוסף ראשי של מכוניות "דינר", המוסף הגדול ביותר במדינה, בו ביצעו ניסויים במכוניות. בהיותו בן תשעים ושש, הוא נדרס על ידי מכונית דוהרת, אך הוא נפל בין הגלגלים ולא אירע לו מאומה.

בגיל תשעים ושמונה הוא חלה קשות. שני פרופסורים מומחים בדקו אותו ואמרו לאשתו, שעליה להתכונן לקראת הבאות. נותרו לו שבועיים לחיות. הוא שמע את דבריהם מחד משכב, והתיישב על המיטה וקרא בקול: "גם אם יתנו לי שלושים אלף שילינג אני לא אותר על השנתיים שנותרו לי".

כל ימי חייו לא אשכח את מוצאי שבת קודש בחורף, בתקופת חנוכה. גב' ברסלואר נכנסה לביתנו רוטטת

מבכי, ושחה: "איך האב שטרק מורא" - אני נורא מפחדת, כי הלילה הוא נהיה בן מאה שנה. **באותו לילה הוא נפטר.**

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

מנחה - כגוף בלא נשמה

בתחילת מסכת מנחות הבאנו את ה"פנינה" הבאה: דבר פלאי ומעניין מופיע בכתבי תלמידי הגר"ח מואלזין זצ"ל בשם רבם:

התפילה דומה לקרבן תמיד. מקובלנו, כי תפילה בלא כוונה כגוף בלא נשמה. הכוונה היא לכך, שתפילה בלא כוונה אין לה מעלת קרבן מן החי, שהוא בעל נשמה, אלא מעלת מנחה שהיא "גוף בלא נשמה" (תוספת מעשה רב י"ב, כתר ראש כ"ב ביאורי רבינו חיים מוולאזין ק"ס ג).

קורא נכבד שלח אלינו תוספת מעניינת, ששמעה מהגה"צ ר' גדליה אייזמן זצ"ל, משיגח ישיבת קול תורה. דברי חז"ל שתפילה בלא כוונה כגוף בלי נשמה, באים להפחית מערכה של תפילה זו, ואילו דברי הגר"ח מפיחים בהם חיים לכאורה, שהרי הוא מתייחס אל התפילה הלזו כאל קרבן מנחה! לאו מילתא זוטרתא היא.

אולם, קרבן מנחה הרי הוקרב על ידי העני שאין ידו משגת להקריב קרבן בעל חיים. ממנו, מזה שאינו מסוגל להתפלל בכוונה, מקבלים את תפילתו כקרבן מנחה. אך המסוגל להתפלל בכוונה, בל יצפה כי יתייחסו לתפילתו...

מסכת חולין

דף ב/ב הכל שוחטין

צום ותענית

בעל ה"חתם סופר" זצ"ל, גזר צום ותענית בשיבתו בטרם הוחל בלימוד מסכת חולין, על פי האמור בספר חסידים (סי' רס"א וסי' תתרי"ב, מקור חסד על ספר חסידים סי' רס"א הערה ו). יש המשערים כי הסיבה לדבר מפני הסכנה המתעוררת בעת שאדם מדגים על גופו ענייני שחיטה וטרפות (שיחת חולין, בהקדמה, על פי האמור במהרש"א גיטין סוף דף נז/ב).

דף ב/ב הכל שוחטין

ירא שמים מרבים - מהו?

כמבואר בהרחבה במאמר "מי ראוי לשחוט", על השוחט להיות "ירא שמים מרבים". בשם האדמו"ר מהר"ד מבעלזא אומרים, כי "ירא שמים מרבים" פירושו שעליו לנהוג בכל חומרא שנוהגים בה שנים מאנשי העיר, שהרי מיעוט רבים שניים...

דף ב/א הכל שוחטין... חוץ מחרש שוטה וקטן

שחוט חוץ...

לפני הגאון רבי אייזל חריף בא שוחט אחד לקבל הימנו כתב שהוא ראוי לשחוט. תהה ר' אייזל על קנקנו ומצאו ריק מכל. פנה אליו ואמר לו: אינני יכול ליתן לך "כתב שחיטה", שכן הנני חושש ל"שחוט חוץ".

- **שחוט חוץ???**
אכן, השיבו ר' אייזל, שחוט חוץ. כאמור במשנה: הכל שוחטין חוץ מחרש שוטה וקטן... ("מאורה של תורה", ראה).

לעילוי נשמת

הרב **יחזקאל הרטמן** ז"ל

ב"ר שלום ז"ל

נלב"ע י"ח בכסלו תשל"ז

תנצב"ה

סדר קרבנות, בזמן שקוראין בהן לפני מעלה אני עליהם כאילו הקריבום לפני ואני מוחל להם על כל **עונותיהם**". עוון הוא עבירה שנעשתה במזיד. הרי לנו, כי העיסוק בתורת הקרבנות יש בו כדי להקל מעונות שבמזיד ("כמוצא שלל רב" שם).

הדרן עלך מסכת מנחות, נחזור עליך מסכת מנחות ונעסוק בתורת הקרבנות, כדי לכפר על נפשותנו לפני ה'.

הדרן עלך מסכת מנחות

מסכת חולין

מסכת חולין - הכל שוחטין

בעזרת ה' יתברך, סיימנו את מסכת מנחות, וכעת נעבור מעולם ה"קדשים" לעולם ה"חולין".

מסכת חולין היא מהמסכתות הארוכות בש"ס, וסוגיותיה עוסקות בנושאים מעשיים וחשובים ביותר. מסכת חולין היא אחת המסכתות המגוונות ביותר, מאחר שהיא עוסקת במספר נושאים שונים לחלוטין, ולפיכך, הלומדים אותה מגלים עניין רב וסיפוק גדול בגין המושגים הרבים הנגלים לעיניהם במהלך לימודה של המסכת.

המסכת שלפנינו: תחילה נלמד בפרוטרוט על דיני השחיטה, אשר בלעדיהם הבהמה והעוף הם "נבילה". בפרק השלישי נעסוק בסימני הטריפות ובעלי חיים ובסימני הכשרות של בהמות עופות זגים וחגבים. בפרק שלאחריו נשלים פרטים שונים מן הנושאים שנלמדו בפרקים הקודמים, ובפרט נעסוק בדין עובר של בהמה שנשחטה - "בן פקועה" ובדיני טומאת נבילה. מכאן ואילך, הפרקים גדושים בנושאים שונים הנלווים לענייני שחיטה וכשרות. בפרק ה' נעניין בפרטי מצוות לא תעשה "אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד", ובפרק הבא אחריו נחשף למצוות כיסוי הדם של חיה ועוף שנשחטו. בפרק השביעי נלמד על איסור גיד הנשה, ואילו איסור בשר בחלב וספיחיו, נידון בהרחבה בפרק השמיני. בפרקים הללו גם נתוודע לשאלות הגדולות של תערובת היתר באיסור, ובאופני ביטולם. דיני אבר מן החי, כמו גם פרטים נוספים של דיני טומאת נבילה, מפורטים בפרק התשיעי ובפרק העשירי ובפרק י"א נלמד על דינים שונים הקשורים למתנות כהונה. הפרק החותם את מסכת חולין, עוסק בהלכות מצוות שילוח הקן.

מסכת חולין, היא מעין אי של ענייני בשר החולין בטיבון של המסכתות העוסקות בדיני קדשים, ויש אומרים כי זהו מקור שמה "חולין", או "שחיטת חולין", כפי שהיא מכונה פעמים רבות על ידי רש"י. הרמב"ם (בהקדמה לפירוש המשניות) מסביר, כי מסכת חולין נקבעה בסדר המשניות לאחר מסכת זבחים ומנחות, משום שגם התורה עוסקת בדיני הבאת קרבן לבית המקדש, והיא מסמיכה לכך את אכילת בשר החולין (דברים יב/טו): "רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר".

במסכת חולין, אשר הלכותיה מפורטות בחלקו הראשון של חלק יורה דעה בטור ובשולחן ערוך, עסקו הכל מאז ומעולם, ולא היה מעולם רב ומורה הוראה שהלמו את כינויים, אשר לא ידעו מסכת זו על בוריה. **ידיעות יסודיות ביותר:** יש לציין, כי במסכת זו טמונות ידיעות יסודיות ביותר בהלכה, ואף שבמהלך שיעור הדף היומי בלתי אפשרי לרדת לעומקה של הלכה, אך הלומד רוכש מושגים חשובים הנוגעים לשאלות הצצות מידי יום במטבח ובצלחתו, והוא ער לבעיות וספקות שספק אם טרם לכן הבחין בהן.

דף ב/א הכל שוחטין

מי ראוי לשמש כשוחט

בסעיף הראשון של הסימן הראשון בחלק יורה דעה של השולחן ערוך, הרמ"א מפרט מיהו הראוי לשמש כשוחט: "לא ישחוט, אף על פי שידוע הלכות שחיטה ומומחה, עד ששחט ג' פעמים בפני חכם ומומחה בהלכות שחיטה, שידוע שהוא רגיל וזריז שלא יתעלף (טור בשם הרמב"ם). ולכן נוהגין שאין אדם שוחט אלא אם כן נטל קבלה [-כתב שהוא מוסמך לשחוט]- לפני חכם (אגור בשם הלכות א"י). ואין החכם נותן לו קבלה, עד שידע בו שהוא יודע הלכות שחיטה ובקי ביד. ולכן נוהגין שכל הבאין לשחוט, סומכין עליהם לכתחלה... ובקצת מקומות נוהגין להחמיר עוד, דהמקבל נטל כתב מן החכם, לראייה שנתן לו קבלה. וכל שוחט, אף על פי שנטל קבלה, יראה שיחזור **לפרקים** הלכות שחיטה, שיהיו שגורים בפיו ובלבו שלא ישכחם, (מהר"ר יעקב הלוי בשם מהר"ש). וכמו שהדין בהלכות שחיטה ובמי שבא לשחוט, כך הוא הדין בהלכות בדיקות הריאה ובמי שבא לבדוק, ודינם ומנהגם שוה בכל זה, (ד"ע). ויש לבית דין לחקור ולדרוש אחר הבדקים והשוחטים, ולראות שיהיו בקיאים ומומחים וכשרים, (מהר"י סימן נ). כי גדול איסור המכשלה בשחיטות ובדיקות המסורים לכל".

חזרה לפרקים על הלכות שחיטה: כוונת הרמ"א באומרו "לפרקים" היא, שעל השוחט לחזור בכל חודש על הלכות שחיטה! ("באר היטב" ס"ק ח). ו"בבאר הגולה" כתב בשם המהר"ל, כי בשלושים הימים הראשונים לעבודתו, על השוחט לחזור בכל יום על הלכות שחיטה ועל הלכות בדיקה, עם תום שלושים הימים הראשונים, עליו לחזור על הלכות אלו כל שלושים יום, ועם סיום שנתו הראשונה כשוחט, עליו לשנן הלכות אלו פעם בתקופה, ואם לא עשה כן שחיטתו פסולה!

שו"ב: מאז ומקדם ידוע, כי על השוחט להיות ירא שמים מרבים, ולא לחינם רבים מתהדרים בתואר שו"ב, ראשי תיבות שוחט ובודק, עד שיש שאימצוהו לשם משפחתם. הצורך בשוחט ירא שמים מובהק, אינו חומרא בעלמא, אלא הדבר נוגע לגופי ההלכות הבסיסיות של תהליך השחיטה, כלהלן.

